

Ker menim, da sega moj, akoravno poveršni spis vendar le kolikor toliko tudi v zgodovino našega šolstva, naj navedem tu tudi še imenik veleučenh gg. docentov, kakor tudi znamenek predpisanih nauk gospodarstvene šole.

Gosp. **Bisching Ant.**, profesor na videmski kom. višji realki, podučeval je naravoslovje v I., fiziko pa v III. razredu.

Gosp. **Grossbauer Franc**, c. k. profesor na gojzdnarski akademiji v Mariabrunnu poleg Dunaja, učil je gojzdnarstvo v vseh treh razredih.

Gosp. **Hayek Gust.**, profesor na višji realki VIII. dun. okraja in asistent na c. k. Politehniki, učil je naravoslovje v II. in III. razredu.

Gosp. **Hecke Wacł.**, c. k. profesor gospodarstva, učil je gospodarstvo v I. razredu.

Gosp. dr. **Hörnig Emil**, c. k. svetovalec in prof. kemije na c. k. višji realki v III. dun. okraju, učil je kemijo v II. razredu.

Gosp. dr. **Krafft Guido**, nam. profesor v Ogers. Starem gradu, podučeval je gospodarstvo v III. razredu.

Gosp. **Köhler Wiljelm**, nadvertnar c. k. višje gosp. učilnice v ogersk. Staremgradu, učil je sadjerejo in vertnarstvo v I. in III. razredu.

Gosp. dr. **Maly Rih.**, c. k. profesor medic. kirurg. učilnice v Olomucu, učil je fiziko v I. razredu.

Gosp. dr. **Med. Melicher F.**, učil je čbelarstvo v vseh treh razredih.

Gosp. dr. **Fil. Moser Ignaci**, c. k. profesor kemije, učil je ta nauk v I. in III. razredu.

Gosp. dr. **Reitlechner Karol**, ravnatelj gosp. srednje šole v Mödlingu, učil je fiziko v II. razredu.

Gosp. **P. Schirnhoffer Gerhard**, kapitulnar zavoda lilienfeldskega, učil je sadjerejo in vertnarstvo v II. razredu in

gosp. dr. **Wilhelm Gust.**, prof. gospodarstva na Joanneumu v Gradcu, učil je ta nauk v II. razredu. (Dalje prih.)

Ogled po šolskem svetu.

Iz Gorjan na Gorenškem. Dragi „Tovariš“! Ze se je steklo dovolj vode, kar ti nisem dopisal. Nič kaj veselega ti ne povem. Ze je minulo o vseh svetih četrto leto, kar sem tukaj, in v tem času sem se popoluoma prepričal, kako se tukaj sploh učiteljem

godl. Dosti borno se godí brez izjemka vsem. V zgleđ naj ti tú navedem le moje zadeve! Navadna nadloga, ki jo vedno na ramah nosim, so moji dohodki, ktere bi imel na pol leta dobivati od tukajšnjega župana. Res, pustil sem mu jih dve leti pobirati, pa sem ga mogel vselej po obrajtbi tožariti, in pri vsem tem imam še vedno kaj pri njem. Lansko leto sem mu zadevajoče spise pobral (tako tudi prvo leto moje tukajšnje službe) in sem v jeseni od hiše do hiše pobiral svoje peneze tako, da sem, ne rečem preveč, dvojne podplate popolnoma stolkel; pri vsem tem sem pa mogel tudi še marsiktero žaltovo požreti, a še sedaj imam precej papirjev na obresti zastonj. Pri gosposki v tej zadevi se ne rad oglašam, ker vem, da tudi ni ravno nagla, če učitelj pomoči išče. Moja tukajšnja plača bi bila, kakor kaže papir, ena naj boljših na Gorenškem. (Tako je pisal nekdo tudi v „Laib. Zeitg.“) Poglejmo tedaj to reč! Kot učitelj in organist imam od srenje 315 gold. letnih dohodkov; kar zadeva pometanje in kurjavo šolske peči, mi ni odšteto — zarajtano mi je vse v čisti dohodek; vendar bi postavno moglo za snaženje šolske izbe odšteti se 12 gold. in za kurjavo 5 gold. na leto. Kot cerkvenik imam na leto 60 gold. Iz teh 60 gold. si moram pu plačevati domačega cerkvenika in potem še drugega pri neki kapeli; na dalje moram od omenjenega zneska preskerbovati oblate, metle za cerkev in trak za svetilnice. — Po teh plačevanjih mi ostane za trikratno zvonjenje na dan in za opravo pri mašah vsaki delavnik skozi celo leto še celih devet goldinarjev, in od mojih 315 gold. kot učitelj in orglavce pa po odštetih 17 gl., ki gredo za pometanje in kurjavo šolske izbe in peči, 298 gold., torej vsega skupaj 307 gold. Štola že tudi nese nekaj, pa to se mora tudi precej terdo zaslužiti. Pa še vse bi bilo, ko bi se le to redno dobivalo! In pri vsem tem pa mora človek vedno slišati očitanje: Sej ima učitelj vendar pet sto gold. plače, kam pa devlje denar? Preveč mu nese služba i. t. d. Vso jesen pretkelega leta sem vedno pričakoval, kdaj bo sl. deželni zbor o naših dohodkih kaj obravnaval, pa vse pričakovanje je bilo zastonj. Kako hočete in tudi morete po pravici od nas kaj zdatnega zahtevati, če nam terdo zasluženega plačila ne privoščite? Res, lahko bi se razjokal, če pomislim, kako pa se še godí nekterim mojim sobratom. Če bo tako šlo naprej z našo plačo, bo gotovo v malo letih zopet pomankanje učiteljev. Res čudno se mi zdi, da za vse druge reči je še vedno dovolj denarja; le če je treba kaj dati za učiteljski stan, pa povsod manjka. Bog daj, da bi bilo kaj skoraj bolje!

Z Bogom!
Venceljnov.

Iz Železnikov. Kaj hudo nam letos zima pritiska. Snega imamo dovolj, mraza pa še več; ni torej čuda, da otroci od prehlajenja zelo kašljajo, in tudi obilno bolehujo. Tako hude zime že dolgo ne pomnimo; pa se le kaže, da tudi še kmali bolje ne bo! — Kako so ti pa, ljubi „Tovars“, letos kaj učitelji tovarši z naročevanjem na pomoč prihiteli? Število naročnikov se mimo lani vendar menda ni zmanjšalo,

kar bi bilo res dovolj dolgočasno!*) „Imenik ljudskih učiteljev na Kranjskem“ smo z veseljem prejeli in pregledali; vendar nam pa to ni všeč, ker je vse premalo učiteljev z zvezdico odlikovanih. Upati je, in tudi želeli, da bi se število udov „uč. družbe“ v tekočem letu kaj zelo namnožilo. V „imeniku“ popisana knjižnica vsakemu udu kaže že precej obloženo mizo dušne hrane. Dobro sicer vemo, da gre učiteljem tesno za „cvenk“; ali za tako potrebne reči, kakor so naj potrebniši časniki in knjige, se pa vendar, kakor se že vé in zna, potruji. Za prihodnje leto bi pa tudi nasvetovali, zlasti če se stan „uč. družbe“ kaj namnoži, da bi se z imenikom ljudskih učiteljev združili n. pr. koledar in še kaki drugi podučni ali pa zabavni spisi. Vendar — do takrat je še čas; — Bog le daj ljubo zdravje in pa dobro letino v šoli in pri gospodarstvu! — Božja pomoč! Jos. Leričnik.

Iz Selc. Znana je že resnica, da učitelj mora imeti v srenji veljavo, da more svojo nalogo popolnoma dopolnovati. Ako srenjčani učitelja spoštujejo, lahko učitelj veliko stori za občni blagor. Res je, da učitelj veliko pripomore, da ga ljudje spoštujejo, pa vendar vselej to ni v njegovi moči. Marsikak učitelj si veliko prizadeva in na tanko spolnuje svoje dolžnosti, pa ga vendar ljudje pisano gledajo. Posebno v tistih krajih, v katerih še ni dolgo, kar je šola ustanovljena, je učitelj naj več le prisiljen srenjski ud, ker v takih krajih ljudje še ne poznajo šole in njene koristi. Sam sem se prepričal, da je tako. Ko enkrat z nekim prebrisancem na kmetih govorim o šoli, mi pravi, da tistim, ki so v šolo hodili še zemlja ne rodi, da si ravno jo pridno obdeljujejo. Taki ljudje imajo šolo za peto kolo, in menijo, da je učitelj le cerkvenik. Če učitelj ne zna dobro zvoniti, in prahu čisto po cerkvi iz klopi pometati, mu jeseni, ko hodi od hiše do hiše pobirati biro, to očitajo. Če se učitelj v šoli še tako muči in podučuje mladino, pri takih ljudeh njegovo delo malo velja. Res je, da nova šolska postava daje učitelju več veljave, ali dokler učitelj ne bode dobival primerne plače iz kake blagajnice, tako dolgo bode učitelj le še mogel životariti. Dokazano je, da postranska opravila učitelja zadržujejo, da z naj boljšo voljo ne more napredovati tako, kakor tirja njegov važni stan. M. K.

Iz Starega terga pri Poljanah. Naznamim ti, ljubi „Tovars“, veselo novico, da mi je tukajšnji rojak, č. g. dr. Juri Šterbenec, duhoven pri sv. Jakobu v Ljubljani, poslal 90 zvezkov raznoverstnih knjig in časopisov za našo šolsko bukvarnico. Zapisal je že pred tremi leti našo šolo za dosmertnega uda v družbo sv. Mohora in mi poslal tudi že poprej izdane knjige. Obljubil mi je tudi pošiljati vsako leto knjige, ki jih bo „Matica“ na svetlo dajala. Bog mu poverni! Naša mlada šolska bukvarnica ima tedaj že do 200 knjig. Občine naše fare, ki vedó ceniti zasluge, so imenovanega gospoda doktorja izvolile za svojega častnega občinea. Da si mi zdrav, moj Tovars! Tvoj Miklavž.

*) „Tovars“ je letos zgubil nekaj naročnikov, in sicer naj več iz med čast. duhovščine; učitelji pa se precej družijo k njemu, vendar jih tudi še dosti manjka. Več ko bode „Tov.“ imel podpore, boljši bo. Vreda.

Iz Černomlja. Ljubi „Tovars“! prav težko smo čakali „Imenika ljudskih učiteljev“, ktere ga smo že več let silno želeli. Sedaj se nam je vendar želja spolnila. V imenu več učiteljev izrečem željo, da naj bi bil prihodnji imenik obsirnejši; sej radi za to nekaj krajevarjev pridamo, in tudi ne zahtevamo, da bi se nam za stanj pošiljal. Precej, ko sem imenik dobil, pogledal sem po zvezdicah (*), in sem bil prav žalosten, ko sem videl, da so po nekterih šolskih okrajih komaj po dva, trije . . . učitelji pri učiteljskem društvu. Moj Bog, kaj pa bo z nami, če se ne bomo družili? Ne bodimo vendar tako zaspani! Sej ima tudi sprejemnica uč. društva napis: „V družbi je moč in napredek“. Lahko bi človek očital nekterim, ki jih vidim brez zvezdic, pa se tolašim, da je morda več pomot, ker je tudi v našem okraju učitelj Germ brez zvezdice, pa je vendar pri društvu. Upam, da bode imenik za leto 1871. imel več zvezdic. *)

J. J.

Iz Kostanjevice. (Očitna zahvala.) Kakor je „Tovars“ že preteč. l. omenil, so Njih Veličanstvo presvtili cesar nekterim šolam na Kranjskem, med kterimi je tudi kostanjevska, Hartingerjeve kmet. table podariti blagovolili. Hvala in slava za to neprecenljivo darilo! To so pa tudi nekteri blagi gospodje spodobno cenili, in so napravili za vse table zlate okvirje in šipe, kar je precej visoko stalo. Sedaj je naša šola okinčana, da je veselje v njo stopiti; pa tudi mnogo učencev je to privabilo v šolo, tako, da je začelo prostora pomanjkovati. — Zapiši, dragi „Tovars“, imena dobrotnikov naše šole v zlate bukve, in naznani jih vsem svojim tovaršem po naši mili domovini! Ti le p. n. gg. so: dr. J. Zajec, c. k. finančni svetovalec v Ljubljani, J. Pihler, c. k. grajski oskerbnik, in L. Dimic, c. k. nadgozdar v Ljubljani. Dolžnost me veže, da v imenu svojih učencev in v imenu vseh tukajšnjih šolskih prijateljev tem dobrotnikom izrekam serčno zahvalo! Da bi imela vsaka šola tako blage podpornike! J. P. učit.

Iz Ljubljane. Zopet imamo novega ministra za bogočastje in nauk. Njih c. k. Veličanstvo presvtili cesar so dose danjega ministerskega svetovalca g. dr. Karola Stremayr-ja imenovali ministra za bogočastje in nauk. „Slov. Gospodar“ pravi: „Dr. Stremayr je pošten, učen in prav delaven mož; bil je deželni odbornik v Gradcu blizo 10 let, in še le lani je prišel za ministerskega svetovalca na Dunaj. V Gradcu se je tudi nekoliko slovenščine naučil“.

— Poterjene šolske postave o pravicah ljudskih učiteljev so: v Zgornjem Avstrijskem, Salcburškem, Českem, Marskem, Koroškem in Voralberskem. (Kranjci, čakajmo!)

— Šolski in učilni red za splošne ljudske šole je prišel k deželnim šolskim gosposkom v posvêt, in sicer: 1) šolsko obiskovanje, 2) učilni čas, 3) izstop iz šole, 4) verdevanje, 5) dolžnosti

*) Vsaka reč se pri začetku težavno vredeuje; tako je bilo tudi pri prvem imeniku ljudskih učiteljev na Kranjskem. Radi verjamemo, da so tu pa tam pomote, ker človek ni vsegaveden, in v hitrici tudi ne more vsemu kaj. Kar je prvo leto pomanjkljivega, bode drugo leto bolje. Prosimo poterpljenja!

Vredn.

učiteljev, 6) učiteljski zbor, 7) versta pri razredih, 8) učilni namen, 9) šolska spraševanja in spričala, 10) učilni pomočki, 11) delalne šole za dekleta.

— Darila iz Metelkotovega zavoda so za leti 1869. in 1870. dobili ti le gg. učitelji: Anton Gogala v Begnah na Gorenskem, Florijan Kaliger v Boštanji, Jakob Koželj v Čermošnicah, Franc Muhič v Verhu, Jožef Potokar v Mokronogu, Miklavž Stanonik v Starem Tergu, Janez Kogej na Brezovici, Gašper Gašperin v Razdertem, Franc Papler v Polhovem Gradcu, Leopold Cvek na Verhnikih, Martin Krek v Smedniku, Blaž Tramšek v Kerškem.

— Zdatcu ud učiteljskega društva. Sedanji deželni pervosednik na Koroškem, baron Kūbeck, je pristopil k učiteljskemu društvu za Koroško in ob enem temu društvu izročil 400 gold. iz zapuščine Pflugel-nove. Tudi kranjsko učiteljsko društvo bi se razveselilo takega mecena, ker še sedaj nima svoje sobe, akoravno je še pred pol letom za to prosilo pri deželuem odboru.

Učiteljsko društvo za Kranjsko.

Učiteljsko društvo ima letos te le časopise, ki jih po želji čast. gg. udom tudi na dom pošilja: 1) Der österr. Schulbote, 2) Allgem. österr. Schulzeitung, 3) Schulzeitung für Innerösterreich, 4) Die Volksschule, 5) Musik- und Literaturblatt für Volksschullehrer und Schulfreunde, 6) Verordnungsblatt für den Dienstbereich des Ministeriums für Cultus u. Unterricht, 7) Slovenski Gospodar, 8) Učit. Tovarš, 9) Školski prijatelj (hervaški), 10) Školnik (česki).

Gg. udom v Ljubljani so ti časopisi pripravljani v šolski sobi 4. razreda mestne glavne šole v drugem nadstropju (v reduti), kjer jih razun šolskih ur morejo brati ali si jih izposodovati.

 Povabilo. 28. t. m. ob 10. dopoldne bode odbor uč. društva (v 4. razredu mestne glavne šole pri sv. Jakobu) imel III. sejo, h kateri vljudno vabi sploh vse tukajšnje in tudi vnanje ude uč. društva. Na dnevnem redu bode med drugim tudi važno vprašanje: „Kaj je z društvom v pomoč vdovam in sirotam ljudskih učiteljev na Kranjskem?“ **Odbor.**

K učit. društvu so pristopili: Janez Pokorn, učitelj v Logatou; Anton Jeršincec, učitelj v Černomlju; France Golmajer, učitelj v Dobu; France Fajfar, učitelj v Goričici; Anton Gogala, zgledni učitelj v Begnah na Gorenskem.

Listnica. G. Fr. St. v K. g.: „Te Deum“ čaka v tiskaršici, da pride na versto. G. J. Z.: Pišite nam še kaj, pa povejte nam svoje pravo ime, sicer ne moremo dopisa natisniti. G. J. P.: Elast. table stanejo 20—24 gl.